

Berényi Zsuzsanna Ágnes

A KOLOZSVÁRI UNIO PÁHOLY JELVÉNYE

A kolozsvári Unio páholy

A kolozsvári szabadkőművesek Unio páholya legfőbb működési területeként Magyarország érdekeinek szolgálatát jelölte meg, és ezt az eltökéltségét már nevében is kifejezte. Az 1887. május 30-án felavatott páholy számára az Unio nevet a hét alapító mester választotta: dr. Deáky Albert ügyvéd,¹ akitől a páholyalapítás eszméje származott, dr. Haller Károly, a kolozsvári jogakadémia tanára,² Herzog Ödön MÁV-felügyelő, dr. Incze József ügyvéd, volt országgyűlési képviselő, Kacsóh Lajos, vasúti igazgatósági titkár, Kovács János, az unitárius gimnázium igazgatója, és Szepessy Lajos, a Grasham biztosítási intézet igazgatója.³ A páholy elnevezése az 1848. március 15-i tizenkét pont 12. pontjára, tehát Magyarországnak Erdéllyel történő uniójára vonatkozott.

Az alapítókön kívül is számos kiválóság lépett a páholy tagjainak sorába. Köztük többek között dr. Ferenczi Zoltán, az Egyetemi Könyvtár igazgatója, dr. Gyalui Farkas könyvtárigazgató. Fadrusz János szobrász, Petelei István író, Serly Lajos zeneszerző, dr. Janovics Jenő színigazgató, Ravasz László református teológiai tanár, Farkas Ödön zeneszerző, Nagy Károly kereskedelmi akadémiai tanár, Csifó Salamon unitárius teológiai dékán, Kincs Gyula, a zilahi református Wesselényi Kollégium igazgatója és a tantestület csaknem minden tagja, gróf Teleki Sándor és fia, gróf Teleki László,⁴ és még igen sok közismert

személyiség, összesen háromszázhuszonhat fő szerepel a páholy anyakönyvi bejegyzésében.

A páholy alapította Brassóban a Pannónia páholyt, Sepsiszentgyörgyön a Sicilia páholyt, Tordán a tordai, Désen a Második Rákóczi Ferenc szabadkőműves kört. Tanítók Leányotthonát és Rongyos Egyletet létesítettek. A fővárost követően elsőként alapították meg, dr. Kresz Géza (Könyves Kálmán páholy) szabályzata szerint, dr. Haller Károly szervezésében a Kolozsvári Mentőegyesületet, a helyi Siketnéma Intézetet, a Kertészeti Egyesületet. A Vöröskeleszt Népkonyháit segélyezték, Iparpártoló Országos Szövetséget kezdeményeztek.

A háború idején a legesettebbeket segélyezték. A segítséget a páholy vezetői: dr. Fabinyi Rudolf,⁵ dr. Apáthy István,⁶ dr. Thiering Oszkár,⁷ dr. Genersich Gusztáv⁸ nagy szakértelemmel, áldozatkészen szervezték meg.

Az ifjúsággal különösen sokat foglalkoztak. Erdélyi hazafias nevelésüket igen fontosnak tartották.

A páholy bekapcsolódott az 1885-ben alakult Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület (EMKE) tevékenységébe. A nemzeti kultúra intézményeit segítették: hazafias nyomtatványokat adtak ki. Az EMKE főtitkára, Sándor József,⁹ főpénztárosa, Merza Lajos,¹⁰ jegyzője, dr. Csernátory Gyula,¹¹ ellenőre, Szekula Ákos,¹² de a többi tisztségviselő legtöbbje is az Unio páholy tagja volt.

Az EMKE védnökségével, de Unio-tagok szerepvállalásától sem függetlenül alakult meg 1891-ben az

¹ Deáky Albert, ügyvéd stb., Kolozsvár. Szül. Kolozsvár, 1846. márc. 15. Felvétele szabadkőművesnek: 1886. márc. 24. (László király kör, Nagyvárad), II. fok, III. fok. Páholyalapító. L. bővebben alább.

² Haller Károly, dr., egyetemi tanár, Kolozsvár. Szül. Nagyszeben, 1836. okt. 14. Fv. 1886. márc. 24. (László király páholy, Nagyvárad), II. fok, III. fok. Páholyalapító.

³ Szepessy Lajos, Grasham Biztosító Intézet igazgatója, Kolozsvár. Szül. Temesvár, 1846. máj. 30. Fv. 1886. okt. 24. (László király kör, Nagyvárad), II. fok, III. fok. Páholyalapító.

⁴ Teleki László, gróf, földbirtokos. Szül. 1862. szept. 20. Fv. 1889. márc. 16., II. fok 1890. okt. 4., III. fok 1892. jan. 16. Az Unio páholy főmestere.

⁵ Fabinyi Rudolf dr., egyetemi tanár, Kolozsvár. Szül. Jolsva (Gömör vármegye), 1849. máj. 31. Fv. 1888. jan. 16., II. fok 1889. máj. 11., III. fok 1892. jan. 16. L. bővebben alább.

⁶ Apáthy István, dr., egyetemi tanár, Kolozsvár. Fv. 1900. dec. 5.

⁷ Thiering Oszkár, dr., iparszakiskolai igazgató, Kolozsvár. Fv. 1912. jan. 9. Kilépett a páholyból: 1917. dec. 29.

⁸ Genersich Gusztáv, dr., egyetemi tanár, Kolozsvár. Fv. 1899. ápr. 15.

⁹ Sándor József (álneve: Hiram), az EMKE főtitkára, Kolozsvár. Szül. Bukarest, 1853. Fv. 1887. ápr. 23., II. fok 1887. máj. 27., III. fok 1887. máj. 30.

¹⁰ Merza Lajos, az EMKE pénztárnoka, mérnök, Kolozsvár. Fv. 1889. jún. 4., II. fok 1892. nov. 5., III. fok 1893. nov. 25.

¹¹ Csernátory Gyula, dr. (álneve: Julius), kir. tanfelügyelő, Kolozsvár. Szül. Árpástó, 1858. nov. 3. Fv. 1887. ápr. 21., II. fok 1887. máj. 27., III. fok 1887. máj. 30.

¹² Szekula Ákos, biztosító vezérfelügyelő, Kolozsvár. Fv. 1892. okt. 29., II. fok 1893. febr. 20., III. fok 1893. nov. 25.

Erdélyrészi Kárpát-Egyesületet is (EKE), Magyarország erdélyi részének turisztikai művelése, természeti szépségeinek, néprajzának ismertetése, különösen fürdői érdekében. Az EKE első társelnökét, báró Feilitzsch Arthurt¹³ 1894-ben az Unio páholyának is főmesterévé választották. (Őt 1881-ben vették fel a márosmarosszigeti Tisza páholyból, de csak 1893-ban került Kolozsvárra.) Az EKE pénztárosa, Merza Gyula is az Unio páholy tagja volt.

A közlemény célja az Unio páholy levényére vonatkozó fennmaradt levelezés és egyéb iratanyag¹⁴ közzététele. Mivel a leveleket a páholy főmestereként dr. Deáky Albert, majd dr. Fabinyi Rudolf jegyezte, az ő személyüket, tevékenységüket bővebben ismer-tjük.

Dr. Deáky Albert (1846–1903)

Az Unio páholy alapító főmestere. 1848-ban édesapja országgyűlési képviselőként elkísérte a kormányt Szegedre, és ott kolerában meghalt. Anyja és nagybátyja, Tunyogi Csapó József kolozsvári jogakadémiai tanár nevelte. Kolozsvárott, majd Zilahon végezte el a középiskoláit, Eperjesen jogot tanult. Zilahon főjegyző és törvényszéki bíró lett, majd Kolozsvárott ügyvédi irodát nyitott. 1872-ben társaival létrehozta a Március 15-i Állandó Bizottságot, és haláláig elnöke maradt. Ünnepek szervezéséhez adott országosan útbaigazításokat, 1875-ben a *Baloldal* című lapot szerkesztette, Függetlenségi Pártot alakított és részt vett az *Ellenzék* alapításában is. 1877-ben feleségül vette Tamási János 1848–1849-es honvéd főhadnagy, egyetemi questor lányát, Etelekát. Attila, Loránd és Iván fiai születtek. Felesége 1889. július 2-án meghalt. Részt vett az EMKE alapításában, tagja volt a központi választmánynak és direktóriumnak. Ő szervezte az EMKE női és férfi választmányát, melynek ügyvezető alelnöke is volt. 1891 februárjában vezetése alatt alakult meg az Országos Történelmi Erekllye Múzeum, a Kossuth Lajos Asztaltársaság keretében. 1872-ben alapította meg, és haláláig szerkesztette a *Történelmi Lapokat*. Ez a lap a szabadságharc eseményeit gyűjtötte össze, és adta közre. Dr. Deáky Albert – mint a páholy nevezte őt: „Albertünk” – az említettekén kívül is számos kulturális, közgazdasági és emberbaráti intézmény elnöke vagy tagja volt, de Kolozsvár szabad királyi város törvényhatóságában is tisztséget töltött be. 1903. május 26-án, 57 évesen halt meg. Egyik gyászjelentőjét az

általa megalapított Országos Történelmi Erekllye Múzeum adta ki, 1903. május 26-án. A temetést 1903. május 28-ra, csütörtökön délután 5 órára tűzték ki, a kolozsvári köztemetőben levő családi sírboltba, református szertartás szerint. A páholy „Albertünk” emlékére alapítványt létesített.

Dr. Fabinyi Rudolf (1849–1920)

1903-tól főmestere az Unio páholyának, Teleki László után. Apja Fabinyi Sámuel kereskedő, takarékpénztári igazgató, anyja Markusovszky Hermin. Az elemi iskolát Jolsván, a gimnáziumot Rosnyón és Iglón végezte. A pesti egyetemen Than Károly vegyészprofesszor tanítványa volt. 1871-ben az épp újjászervezett József-műegyetem tanársegédje lett, majd, nyugati tanulmányokat követően, 1878-ban a kolozsvári tudományegyetem tanára. Első felesége Kossuth Lajos rokona volt, második feleségétől, Remann Paulától 11 gyereke született. Megalapította a *Vegyteni Lapokat*, a MTA levelező, majd rendes tagjává választották, közben egy évig az egyetem rektora. A diákok közt is népszerű volt, jó szónok, előadásokat is tartott népszerűsítő céllal. Budapesten, valószínűleg spanyolnáthában halt meg, 1920. március 7-én, és 10-én temették, a Kerepesi temetőben.¹⁵

Az Unio páholy jelvényével kapcsolatos levelek és egyéb iratok a Magyar Országos Levéltárban (1886–1914)

A szabadkőműves páholy számára nélkülözhetetlen a jelvény. Ez a páholy önazonosítása. Az Unio páholy is sokat foglalkozott a jelvényével. A Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára anyagában a következő vonatkozó írásos dokumentumokat sikerült azonosítani a Magyarország Szimbolikus Nagypáholya¹⁶ irataiból:

– 1886. december 27-én Deáky Albert főmester köszönetet mond a Darmstadtból hozatandó selyem szalagokért. Vörös-kék legyen, 7 cm széles. (1. dokumentum)

– 1887. január 28-án a Deáky Albert főmester írja, hogy elfogadják a tiszti jelvények árát. A szalagokat a nagypáholy rendelte meg. (2. dokumentum)

– 1887. március 8-án jelzi Deáky Albert főmester, hogy megkapták a jelvényeket, de hiányoznak a számlák. Kér a nagypáholytól részletes leírást a tisz-

¹³ Feilitzsch Arthur, báró, kir. erdőigazgató, Kolozsvár. Fv. 1881. dec. 1. (Tisza kör, Márosmarossziget), II. fok 1883. márc. 6., befogadva 1893. máj. 18., III. fok 1893. máj. 20.

¹⁴ MNL OL, P 1083, *Unio* □.

¹⁵ MÓRA László, dr. 1990.

¹⁶ A magyar szimbolikus szabadkőműves páholyok összefogója [MSN]. Körpecsétje (az első négy beérkezett levélen): MAGYARORSZÁG / SYMBOLIKUS / NAGYPÁHOLYA / . — . / 1886 (a félköríves MAGYARORSZÁG felett cifra).

ti jelvényekről, mert nem tudja azonosítani azokat. (3. dokumentum)

– 1887. december 15-én Deáky Albert főmester sürgeti a jelvények elküldését, mert új jelentkezőknek van szükségük ezekre. Beszámol a színválasztásról. (4. dokumentum)

– Az 1888-as leltár beszámol a páholyban levő raktárban meglévő tárgyokról, köztük a jelvényekről. (5. dokumentum)

– 1902-ben június 25-én 55 jelvényt rendelt meg Ferenczy Gyula kincstáros. Kérte egyben a jelvény kaptacsának elküldését. (6. dokumentum)

– 1914 február 19.-én Fabinyi Rudolf főmester és Sólyom János¹⁷ titkár levelet írt a nagypáholynak, hogy adjanak tanácsot, hol csináltassanak a kifogyott szabadkőműves körző és vonalzó¹⁸ (jelvény) helyébe más öntvényt. (7. dokumentum)

– 1914. március 1-jén Fabinyi Rudolf főmester és Sólyom János titkár írja a nagypáholynak, hogy postára adták a páholy jelvényéhez a stancát. 55 darabot kérnek, akárcsak múltkor, amikor azokat Herpka Károly¹⁹ készítette. (8. dokumentum)

– 1914. május 21-én Sólyom János titkár megsürgeti a márciusi kérés megoldását Wilczek Gusztávnál²⁰, a nagypáholy háznagyánál. (9. dokumentum).

Mellékletek

1.

MNL OL P 1083, Unio □²¹, 100. cs., 64r–v.
[MSN] 1205/1887.

8-886/Sz

Kolozsvár, 1886. december 27.

Igen érd.:²² és szer.: tv.: eml²³

Köszönöm a Darmstadtból behozandó selyemszalag-mintákat, s csatoltan küldöm vissza.

A tisztviselők jelvényeire a keskeny kéket választottuk, és kérem, legyen szíves abból rendeljen nekünk a Szepessy Lajos testvér címére, utánvétel mellett küldendőleg, annyi métert, amennyi a tisztviselői jelvényekhez megkívántatik: már gyakorlott lévén, kedv.:²⁴ tv.:, meg tudja azt határozni, hogy egy jelvényhez mennyi kell, s legyen szíves erre.

A □ színűl vörös-kék lett választva, s a jelvény ehhez 7 centiméter szélességű, ezen csatolt két színből, vörös-kék összeállított szalagot legyen szíves hozatni, mégpedig a szalagnak fele legyen kék, fele legyen vörös, 3½ centiméter egyikből s ennyi a másikkól.²⁵ Ebből kérem, legyen szíves annyit rendelni, hogy 30 jelvényhez elég s a megkívánható mennyiség legyen. Én sem tudom a méterszámot jelölni, tehát szívességet kérem ennek megállapításához is. Ezt is a kincstáros testvér, Szepessy nevére kérem küldeni, s utánvétellel.

A □ jelvényt a tiszt.: tv.: ajánlata szerint változtattuk, s a szög-vonalzót a szokott módon felfelé fordítottuk,²⁶ kérem tehát a csatolt alakban legyen szíves ezt megrendelni és megcsináltatni. Most egyelőre 30 darabot kérem, rendeljen meg, s szíveskedjék az árát, ha lehetséges, a 3 frt²⁷-on alól állapíttatni meg.

Arra kérem: szíveskedjék úgy készíttetni, hogy a vonalzó végére hátul a szalag befűzésére két horog úgy legyen alkalmazva, miképp a rajz szerint, a szalagon nyugodjék a felfűzéskor a vonalzó hegye, és ne a vonalzó végén felfelé legyen a horog.

A tisztviselői jelvényekre nézve is kérem, legyen szíves két számítást küldetni, hogy egyenként mennyibe kerülnek, s azokat is megrendelteni egyidejűleg.

A felszerelvény ládát megkaptuk, s köszönettel vettük a küldeményeket – igyekezzünk a számlát törleszteni.

A Szepessy testvér [elbocsátó] okmányát, úgy a többi is köszönettel kaptuk, viszont az Éjszaky²⁸ testvér okmánya nem volt a pakkban: ez talán kimaradt, legyen szíves ez esetben hozzám elküldeni.

Szepessy tvr.: igen szép két márványoszlopot adott és három márvány gyertyatartót, és így egyelőre is csinos kis templomot sikerült berendezni.

Ezen év december 22-én megtartottuk az első □ munkát hazajöttöm után, s a félévi szó is ez alkalommal testvéri láncban közölve s az oszlopok között elégetve lett.²⁹

Már vagy 10 értékes jelentkezés van: a jelentkezéseket kihez terjesszük fel? S most mindjárt felterjesszük a Nagy□hoz azokat? Maradok tisztelettel s tv.: i üdv.: tel

Hú tv.: e

Deáky Albert

főmester

2.

MOL P 1083, Unio □, 100. cs., 68r–v.

[MSN] 1273/1887.

Kolozsvár, 1887. január 28.

Szer.: Tv.:!

Köszönöm személyesen és □unk nevében sokoldalú szívességét s fáradozásait.

Becses és kedves sorai megnyugtattak, hogy úgy a jelvények, mind a szalagok megrendeléseik rendben vannak. Köszönettel várjuk azokat.

¹⁷ Sólyom János, polgári iskolai igazgató, Kolozsvár. Fv. 1901. máj. 28.

¹⁸ Szabadkőműves kifejezés.

¹⁹ Herpka Károly (Bécs, 1861. január 29. – Budapest, 1938. augusztus 26.), az Iparművészeti Iskola tanára, a Galilei páholy tagja. Szabadkőműves jelvényeket nagy számban készített. (BERÉNYI Zsuzsanna Ágnes 2005.)

²⁰ Wilczek Gusztáv, szül. 1862. Fv. 1890 (Deák Ferenc, a Testvériséghez páholy, Budapest), a MSN háznagya.

²¹ Páholy.

²² Érdemes.

²³ Szeretett testvérem.

²⁴ Kedves.

²⁵ A mondat után lerajzolva a két szalag, rájuk írva felsőn a „vörös”, alsón a „kék” szó.

²⁶ A háromszög csúcsa fent van.

²⁷ Forint.

²⁸ Éjszaki Károly, mérnök, 1848–1849-ben Csányi László kormánybiztos titkára. Szül. 1818. okt. 2., Réde. Fv. 1875 (Könyves Kálmán, az Előítéletek Legyőzéséhez páholy, Budapest).

²⁹ Szabadkőműves szokás.

A jelvények 3 ftr árát elfogadjuk, úgy a tisztí jelvényeket is 1/80-2 ftr-ig.

Hanem a pecsét az, ami most sürgősen szükséges lenne – mert addig a testvér □okhozi átiratainkat nem expedíálthatom. A tegnapi □munkán, sürgősen evégett hívtam egybe, megállapítottuk a pecsét alakját, azt ilyen alak- és nagyságban, amint ./ csatolom, szíveskedjék megcsináltatni lenyomó géppel, s lehető legrövidebb idő alatt expedíáltni.

Tegnap felvettük Székely Károlyt³⁰ is kíségtő testvérül. E kérdésben kérem szíveskedjék utasítani s értesíteni, hogy a kíségtő testvért az I. fokra teljesen beavassuk, az összes jelszavakkal s jelekkel megösmertessük, vagy van-é erre külön szabály és korlát, meddig kell beavatni.

Már helyiséget is vettünk ki évi 280 ftrért, 3 jó szoba: s mellette a bank tart egy szobát a hűsfogyasztási egylet irodaszobájául, hol az elnök én vagyok, s ezt is, mikor kell, estve hozzávehetjük. Szén utca 3. szám, I. emelet, igen szép, tágas szoba lesz a templomhelyiség, s március 1-jén meg is kezdjük a festetést és berendezést.

Fokozatosan s erővel és életképességgel fejlődik ügyünk s □életünk: naponta több kedvvel és érdeklődéssel munkálnak³¹ testvéreink, nekem nagy örööm minden lépés, mely előbb hiszen nemes célunk munkálatában. Lelkesedés éltet és vezet!! S ez biztosítja a jövőt.

Dr. Haller tv. :. is nagyon sajnálta, hogy személyesen nem találkozhattak, de ő rövid időre töltött fenn, s nem érkezett másodsor arramenni.

Csatoltan küldök 6 db kereső bejelentést, s kérem szíveskedjék azokat a nagypáholy elé terjeszteni.

Köszönettel megkaptam az alapító okmányt, csak a jövő héten tarthatnánk olyan rendes munkát, hol az esketéseket s a fogadalmi ívek aláírását is elvégezheszük.

Maradok tv. :. i üdvözzel

hű tv. :. e

Deáky Albert

főmester

3.

MOL P 1082, Unio □, 100. cs., 33r–v.

[MSN] 1434/1887.

Kolozsvár, 1887. március 8.

Igen tiszt. :. tv. :.!

A jelvényeket megkaptuk, köszönettel sok szívesége és fáradsága iránt, arra kérem, szíveskedjék azokról a számlát velem minél előbb közölni hogy a szombati gyűlésen kiszámíthassam egyes darabnak az árát, s azt be is vehessük.

Kérem még, szíveskedjék a tisztí jelvényekre nézve részletes névsort küldeni, hogy biztosra tudhassam, melyik tisztnek melyik a jelvénye, s úgy osszam ki.

Még azon értesítést kérem, hogy a templom kifestésénél a falakat kékre festessük-é, avagy veresre, mint az a pestinél is van. Ha szabályos a vörös, ez talán éppen a mi páholyszínünk összetételéhez, s kedélyesebb is az I. és a II. fokú munkánál. Becses értesítéstől s véleményitől függesztem fel annak eldöntését.

Maradok kiváló tisztelettel, s ismét köszönve sok szíveséget, tv. :. üdvözzel:

Sz. :. :³² tv. :.

Deáky Albert

f. :. m. :.³³

4.

MOL P1083, Unio □, 100. cs., 243r–v.

[MNS] 2454/1887.

Kolozsvár k. :³⁴ 1887. december 15.

K. :. Tv. :.!

Csatoltan küldöm a Symbolikus Nagypáholyhoz a II. fokra felemelésekrőli jelentést, s kereső Dr. Fabinyi Rudolf egyetemi tanár bejelentését. Értékes és kiváló erővel szaporodik □unk naponta.

Szepessy tv. :. nek átadtam volt 120 frotot befizetés végett: kérem, nyugodtak legyenek, hogy most már teljes erőnket tartozásunk lefizetésére fordítjuk, s ezt január–február hónapokban remélem el is érhetjük.

Most 400 ftron felül behajtás alatt, s mihelyt bekapok összegeket, küldöm.

A □jelvények készítését legyen szíves sürgetni, mert addig most még a tiszteletbeli tagokul választottaknak sem tudom a határozatokat expedíáltni.

Fokozatosan kell az erőket tömöríteni és fejleszteni, s ha teljes életerős leend alkotásunk, akkor úgy szellemileg, mint anyagilag erős oszlopa leend a központi hatalomnak is.

Kérem, tartson meg továbbra is tapasztalt jóindulatában, s mi hállásan maradunk sz. :. tv. :. i ü. :. ü. :. ü. :.³⁵

Sz. :. tv. :.

Deáky Albert

főmester

5.

MOL P 1083, Unio □, 101. cs. (részlet:)

1887. okt. 21.	szalagszállítmány	109 f[rt] 68 [krajcár]
1887. okt. 25.	vámilleték	4 f 61
1887. okt. 25.	szalagfűzés	5 f 70
1887. okt. 27.	kötényekért	40 f
1887. okt. 27.	rituálé nyomtatványok stb.	54 f
1887. okt. 27.	tisztí jelvényekért	13 f 40
1887. nov. 5. (?)	kötények	14 f 20
1887. nov. 5. (?)	nyomtatványok	69 [krajcár]
1887. nov. 5. (?)	kesztyűk	43 f 50
1887. dec. 14.	szalagszállítmány	74 f 79
1887. dec. 14.	vámilleték	2 f 50
1887. dec. 14.	páholyjelvények	157 f 40
1887. dec. 14.	kötények	54 f 20
1887. dec. 14.	kesztyűk	43 f 50
1887. dec. 14.	aprólékok	2 f 63
1888. nov. 8.	nyomtatványok	24 f
1888. nov. 8.	kesztyűk	15 f
1888. nov. 8.	szalagszállítmány	37 f 82

³⁰ Székely Károly kíségtő testvér, bankszolga, Kolozsvár. Szül. Kolozsvár, 1853. Fv. 1886. márc. 26.

³¹ Munka: a szabadkőművesi összejövetel szabadkőműves megnevezése.

³² Szerető.

³³ Főmester.

³⁴ Keletén.

³⁵ Üdvözetünkkel.

6.

MOL P 1083, Unio □, 100 cs., 50.
204. sz. Kolozsvár kel.:³⁶ 5902.³⁷ június 25.³⁸
Érd.:³⁹
Váradi Mór⁴⁰ tv.: nek
Budapest kel.:

Köszönettel vettem a megrendelt 55 db páholy jelvényt, s kérem a rend kedvéért a □unk jelvénykaptacsát is címemre megküldeni szíveskedjék.

Szíves tv.: i munkásságát köszönve vagyok
tv.: i k tel.:⁴¹
Ferenczy Gyula
Kincstáros tv.:
cím: Jókai u. 3. sz. I. em.

7.

MOL P 1083, Unio □, 100 cs., 30.

34/1914, Kolozsvár kel.:, 1914. február hó 19-én⁴²
A Magyarországi Symbolikus Nagypáholynak
Budapest keletén
Nagymester Testvér!
Testvérek!

Páholyjelvényünk szalagján függő öntvényünk, a körző szárai között levő vonalzó⁴³ elfogyván, újakat kell készíttetnünk. Nehány év előtt a nagypáholy volt szíves az öntvényt – a birtokunkban levő s az elkészítéséhez szükséges forma beküldése mellett – elkészíttetni. Most is tv.: i szeretettel kérjük szíves tájékoztatóját arra nézve, hogy az öntvény elkészítése érdekében kihez forduljunk, s e munkára melyik a legalkalmasabb és megbízhatóbb budapesti cég? Vagy nem vállalná-e a nagypáholy irodája ezúttal is a megrendelés közvetítését? Köszönettel és hálával volnánk adósaí érte.

A szíves választ mielőbb kérve, maradunk tv.: i üdv.: tel az e.: sz.: sz.:⁴⁴

Fabinyi Rudolf főmester
Sólyom János titkár

8.

MOL P 1083, Unio □, 100 cs., 31.

47/1914, Kolozsvár kel.: én, 1914. március 1.⁴⁵
A Magyarországi Symbolikus Nagypáholynek
Budapest kel. én

Hivatkozással a f. évi február 23-án, 1411/1914. szám alatt páholyjelvényünk elkészíttetése tárgyában küldött táblára, tudatjuk, hogy a jelvény stancáit a mai napon postára adtuk.

A jelvényekből 55 darabot kérünk. Megjegyezzük hogy ugyanennyit – az 1909. január 9-én kelt kiállított számla tanúsítása szerint – darabját à 2.40 Koronával számítva, Herpka Károly 3.:⁴⁶ tv.: készített □unk részére, ugyancsak a Nagypáholy szíves közvetítésével.

Az elkészített jelvényeket, utánvétel mellett, annak idején a következő címre szíveskedjék küldeni:

Ferenczy Gyula, bankigazgató,⁴⁷ Kolozsvár, Mátyás király tér 9. (Mezőgazdasági Bank.)

A szíves közvetítésért és fáradozásért előre is köszönetet mondunk.

Maradtunk tv.: i szer.: tel. ü.: az e.: sz.: sz.:
Fabinyi Rudolf főmester
Sólyom János titkár

9.

MOL P 1083, Unio □, 102. cs., 66.

ad 47/1914, Kolozsvár⁴⁸
Wilczek Gusztáv háznagy tv.: nek
Budapest kel.: én
Érdemes háznagy Tv.:!

Jelen szám alatt ezévi márc. 1-jén arra kértük volt a Nagypáholyt, hogy páholyjelvényünkéből – a stanca beküldésével – készíttesen 55 darabot.

Azóta már két és fél hónap telt el, s bár Te is értesítél, hogy a munkával Herpka Károly tv.: t megbízta, és ő is jelezte kincstáros tv.: nek, hogy a jelvénykészítés rendelését átvette, a jelvények mai napig sem érkeztek meg, pedig nagy szükségünk volna reájuk.

Kérünk, érd.: Tv.:, hogy sürgesd meg Herpka tv.: t, tolmácsolva, hogy a jelvényeket mielőbb készítse és küldje el „Ferenczy Gyula bankigazgató, Kolozsvár, Mezőgazdasági Bank” címére.

Köszönet fáradozásodért

Tv.: i üdv.: tel
Kolozsvárt, 1914. május 21.
Sólyom János titkár”

Berényi Zsuzsanna Ágnes – Első Magyar Tűzzománc Jelvénygyár, Budapest, Király u. 27., H-1072; bermatsz@gmail.com

³⁶ Keletén.

³⁷ Szabadkőműves keltezés (a keresztény időszámítás évéhez hozzáadott 4000).

³⁸ Fejléces (A MAGYARORSZÁGI SYMBOLIKUS NAGY PÁHOLY / VÉDELME ALATT DOLGOZÓ / „UNIO” CZIMŰ T.: ÉS T.: □-TÓL. / ... sz. KOLOZSVÁR KEL.) keltezés.

³⁹ Érdemes.

⁴⁰ Nincs rá adat.

⁴¹ Köszönettel.

⁴² Fejléces (UNIO T.: ÉS T.: SZKS.: PÁHOLY / ...-ik szám, 190

... Kolozsvár kel-én, 190 ...) keltezés.

⁴³ Be is rajzolva a szó után ez a szabadkőműves szimbólum.

⁴⁴ Üdvözlettel az előttünk szent számokban.

⁴⁵ Mint a 43. jegyzet.

⁴⁶ III. fokú.

⁴⁷ Ferenczy Gyula, bankigazgató, Kolozsvár. Szül. 1867. Fv: 1895. dec. 7.

⁴⁸ Fejléces („UNIO” / SZABADKŐMŰVES PÁHOLY, / KOLOZSVÁR / ...-ik szám, 191 ...) keltezés.

Levéltári források

Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára, Budapest (MNL OL)
- P 1083: *Magyar Symbolikus Nagypáholy iratai*

Irodalom

BERÉNYI Zsuzsanna Ágnes

- 1991 Mentők és a szabadkőművesség, *Magyar Mentésügy*, 1991/1, 43–44.
1991a Dr. Rudolf Fabinyi and lodge „Unio”, in: *Nemzetközi Kémiatörténeti Kongresszus, Veszprém, 1991. augusztus 16.*
1993 Fabinyi Rudolf és az „Unio” szabadkőműves páholy Kolozsvárott – 1922, *Technikatörténeti Szemle*, 1993 május 24., 133–135.
1994 Szabadkőművesi páholynévsorok Kelet Magyarországból, *Névtani Értesítő*, 16, 56–65
1994a A Teleki család szabadkőművesei, *Művelődés*, 1994/10, 44–45.
1997 Egy kiadatlan irat Éjszaki Károlytól (szabadkőművesi felvételi kérelme), *Unitárius Élet*, 1997/4–5, 23.
2002 A zilahi Wesselényi-kör története, *Acta (Siculica)* 2001/2, 337–347.
2005 *Budapest és a szabadkőművesség*, Argumentum Kiadó, Budapest.
2007 A szabadkőműves Farkas Gyula, *Műszaki Szemle*, 37, Kolozsvár, 6–21.

JANCSÓ Elemér

- 1936 *A magyar szabadkőművesség irodalmi és művelődéstörténeti szerepe a XVIII. században*, Ady Endre Társaság, Kolozsvár.
1937 *Az Unio szabadkőműves páholy ötven éve*, Kolozsvár.

MÁRTON László

- 1994 *Szabadkőműves gondolatok*, Belvárosi Könyvkiadó, Budapest.

MÓRA László, Dr.

- 1990 *Fabinyi Rudolf élete és kora*, Technika Alapítvány, Budapest.

ORTUTAY Gyula – PAMLÉNYI Ervin – BENDA Kálmán

- 1957 *A magyar jakobinusok (Iratok, levelek, naplók)*, Bibliotheca Kiadó Budapest.

Insigna lojei „Unio” din Cluj

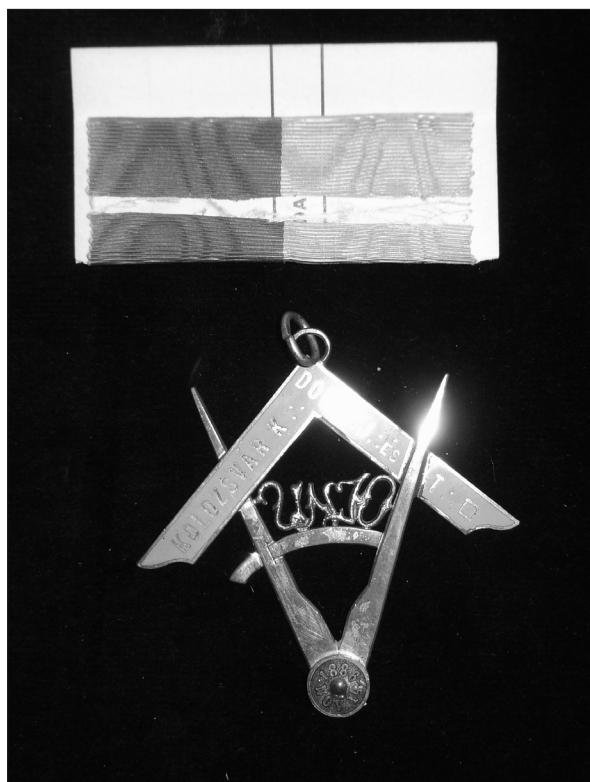
(Rezumat)

Loja masonică „Unio” din Cluj a fost întemeiată în 1886. Lucrarea prezintă insigna lojei, păstrată de Marea Lojă Unită a Angliei, publicând nouă documente de arhivă din Arhivele Naționale ale Ungariei, din perioada 1886-1914, legate de această insignă.

Insigne of masonic lodge „Unio” from Kolozsvár (Cluj)

(Abstract)

Masonic lodge „Unio” from Kolozsvár (Cluj) was founded in 1886. The paper presents the insigne of the lodge (preserved by United Grand Lodge of England) and publishes nine archive documents of National Archives of Hungary, from 1886–1914, concerning of this insigne.

1. ábra

A kolozsvári Unio páholy jelvénye.

A jelvény mérete 69 × 69 mm. Anyaga fémjel nélküli arany, vagy aranyozott ezüst, vagy aranyozott nikkell. Zománcozott.

A jelvény az UGLE (United Grand Lodge of England) tulajdona. Szíves engedelmükkel közlöm. A jelvény a Magyar Nemzeti Múzeum Éremtárában jelenleg nincs meg.

